

ยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้า จังหวัดหนองบัวลำภู*

STRATEGIES TO INCREASE THE VALUE ADDED OF LOCAL WOVEN FABRICS NONGBUALAMPHU PROVINCE

พิชญารณ บัวสระ

Pichayaporn Buasra

ธนกฤต ทูริสุทธิ์

Tanakit Turisut

กฤตติกา แสนโกชน์

Krittikar Sanposh

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Udon Thani Rajabhat University, Thailand

E-mail: julakson@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู 2) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู และ 3) เพื่อทดลองและสรุปผลการทดลองยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัย 3 ระยะตามวัตถุประสงค์ ระยะที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ 18 คน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 กำหนดยุทธศาสตร์ฯ และประเมินยุทธศาสตร์โดยผู้เชี่ยวชาญ 13 คน ใช้แบบประเมินวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ระยะที่ 3 ใช้กลุ่มเป้าหมาย 1 กลุ่ม 30 คน ใช้แบบประเมินเชิงคุณภาพและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาและความต้องการเพิ่มมูลค่าผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผู้วิจัยจึงนำผลการสังเคราะห์ข้อมูลทั้ง 4

* Received 12 November 2019; Revised 18 December 2019; Accepted 1 January 2020

ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบริการ ด้านบุคลากร และด้านภาพลักษณ์ ไปจัดทำเป็น ยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู

2. ผลการกำหนดยุทธศาสตร์เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัด หนองบัวลำภู ได้ 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองสู่สากล 2) พัฒนาการบริการอย่างครบวงจร 3) เสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในหลายช่วงวัย 4) ส่งเสริม ภาพลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง

3. ผลการทดลองใช้ยุทธศาสตร์เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้า จังหวัดหนองบัวลำภู โดยได้นำยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง ไป ทดลอง 1 กิจกรรมกับกลุ่มผ้าทอห่มขิดบ้านโนนงาม ในการค้นหาอัตลักษณ์ผ้าจังหวัด หนองบัวลำภู และสรุปผลการทดลองกิจกรรมได้ 4 ข้อ ได้แก่ 1) ผ้าและลวดลาย 2) วิธีการทอ ผ้า 3) สีเส้นของผ้า 4) นวัตกรรม

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่า, ผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมือง, กลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู

Abstract

The objectives of this research were 1) to study problems and demands on value addition to local fabrics products of Nongbualamphu textile group. 2) to study the value-adding strategies to local fabrics products., and 3) to test and summary results of value-adding strategies to local fabrics products. This is Mixed Method Research between quantitative and qualitative research, there were 3 terms of research as the objectives of this research, the first step was interviewing 18 informants by using a semi-structured questionnaire and analyze information by using Percentage, Frequency, Mean, and standard deviation. The next step was determining strategies and assessing strategy by 13 professionals and used statistical averages, the last step was a target group of 30 people by using quantitative assessment and content analysis.

The result of this research:

1. the problems and demands on value addition to local fabrics products of Nongbualamphu textile group in the overview are at a high level. The researcher analyzed the results of 4 issues, there was products, services, staffs and image to become to the value-adding strategies to local fabrics products.

2. the result of determining strategies to increase the value of local fabrics products of Nongbualamphu textile group by 4 topics, there was 1) upgrading

the fabrics products to international standards. 2) One-Stop Service 3) Improving staff's skills to legal age 4) Promoting the image of the local textile group.

3. the results of using the value-adding strategies to local fabrics products of Nongbualamphu textile group by using the issue of promoting the image of the local textile group for testing in an activity of PaaThohMaadMee KitBanNonNgam group to find the image of fabrics products. The results were 4 topics 1) Fabrics and design 2) The traditional way of weaving 3) Fabric Color 4) Textile innovations

Keywords: Value Adding Strategies, Local Fabrics Products, Nongbualamphu Textile Group

บทนำ

ท่ามกลางสังคมโลกสมัยใหม่ที่ผ่านการพัฒนามากว่า 30 ปี ภารกิจการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแทบทุกประเทศมุ่งที่จะให้ประเทศของตนมีความทันสมัยขึ้นมาโดยมักจะเน้นไปที่การเจริญทางด้านวัตถุ การพัฒนาอุตสาหกรรม มีการเร่งขยายรายได้ให้กับประชาชน แต่ในความเป็นจริงแล้วก็พบว่ามีความเจริญจริงก็เฉพาะด้านวัตถุและการบริโภคสมัยใหม่ ประเทศไทยมีการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1 เมื่อปี พ.ศ. 2504 และชาวชนบทอีสานของประเทศไทยได้เข้าสู่การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในสมัย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีจนทำให้ชาวนามีการเปลี่ยนแปลงจากการผลิตเพื่อยังชีพเข้าสู่การผลิตที่เป็นการกระจายสู่ตลาดมากขึ้น (สุگیر สมอนา, 2559) ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เป็น 1 ใน 10 ยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแผนฯ และรัฐบาลได้กำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน จำนวน 11 ด้าน ซึ่งมีนโยบายการลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐเป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญ ในส่วนของกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2560 - 2564 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากด้วยให้หมู่บ้าน/ชุมชนมีความเข้มแข็ง ประชาชนพึ่งตนเองได้ เศรษฐกิจฐานรากได้รับการพัฒนาด้วยการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่าอย่างเป็นระบบครบวงจร โดยเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ. 2560 - 2564 ได้นำสถานการณ์ปัจจุบัน และสภาพแวดล้อมของการบริหารประเทศ นำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงอนาคต ที่ก่อเกิดการเปลี่ยนแปลงให้มุ่งไปสู่เป้าหมายสูงสุดภายใต้วิสัยทัศน์ “เศรษฐกิจฐานราก

มั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี 2564” (สำนักนโยบายและแผน, 2560) ถึงแม้ว่ารัฐบาลไทยจะมีการออกนโยบายต่าง ๆ มากมาย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนทั้งในรูปกระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริมชักนำสนับสนุน สร้างโอกาสให้กับประชาชนและชุมชนโดยการตั้งกลุ่มคนชมรมต่าง ๆ ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการหลายเรื่องรวมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่กำหนดไว้ (ไพรัตน์ เตชะรินทร์, 2547) อีกทั้งการสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน จากการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อการบริการบริโภคแบบพอเพียงในชุมชนมีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ สนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าตลอดจนการสร้างระบบที่ช่วยบ่มเพาะวิสาหกิจชุมชนควบคู่กับการพัฒนาด้านการจัดการ การตลาด และทักษะในการประกอบอาชีพ ซึ่งทิศทางการเปลี่ยนแปลง ต้องมาจากกลุ่มและมากพอจนเกิดการริเริ่มโครงการหรือปฏิบัติการนั้นด้วยเหตุผลที่ทุกคนตระหนักร่วมกันในนามของกลุ่ม เพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงตามที่กลุ่มต้องการ (อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง, 2542) รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมกันรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2546)

จังหวัดหนองบัวลำภู เดิมเคยเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดอุดรธานี อยู่ห่างจากจังหวัดอุดรธานี 46 กิโลเมตร ในอดีตเป็นเมืองโบราณที่ก่อตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่า 900 ปี เดิมเป็นดินแดนที่ขึ้นต่อกรุงศรีสัตนาคนหุต มีชื่อว่า “เมืองหนองบัวลุ่มภู นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน” เนื่องจากนโยบายรัฐบาลในการกระจายอำนาจมายังส่วนภูมิภาค จึงเห็นสมควรแยกอำเภอต่าง ๆ บางอำเภอตั้งขึ้นเป็นจังหวัด และได้รับการสถาปนาให้เป็นจังหวัดหนองบัวลำภูอย่างเป็นทางการ ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2536 เป็นต้นไป เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่บนที่ราบสูงภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดหนองบัวลำภู, 2561) ประกอบด้วย 6 อำเภอ คือ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู อำเภอโนนสัง อำเภอศรีบุญเรือง อำเภอนากลาง อำเภอนาวัง และอำเภอสวรรคคูหา มีตำบล 58 ตำบล 687 หมู่บ้าน พื้นที่การปกครองทั้งสิ้น 3,859.086 ตารางกิโลเมตร ประชาชนมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ยังคงยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีและมีการสืบสานวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ไม่ว่าจะเป็นภูมิปัญญาด้านการทอผ้าซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะไม่เหมือนใคร รวมไปถึงอาหารพื้นถิ่นที่มีความเลิศรส ประจักษ์ชัดอยู่ในพื้นที่ที่มีความสดและใหม่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามมากมาย เช่น อุทยานภูเก้า ภูพานคำ ภูพานน้อย อุทยานบัวบาน ถ้ำเอราวัณ ถ้ำสุวรรณคูหา ถ้ำผาเงาะ หรือแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ แหล่งโบราณคดีกุดกวางสร้อย พิพิธภัณฑสถาน 150 ล้านปี พิพิธภัณฑสถานหลวงปู่ขาวอนาลโย เป็นต้น (สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดหนองบัวลำภู, 2561)

จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่แสดงถึงการพึ่งพาธรรมชาติ ซึ่งมีการสร้างสรรค์ขึ้นมาในรูปแบบผ้าทอพื้นบ้านถือเป็นตัวแทนของภูมิปัญญาที่เป็นประโยชน์ในการใช้สอยควบคู่กับความงามด้านรูปทรง ลวดลาย สี สัน และความประณีต จัดเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่สำคัญในการบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ที่สะท้อนถึงรากฐานแห่งภูมิปัญญาในการพึ่งพาธรรมชาติด้วยการถักทอความรู้สึกรักใคร่ตามจินตนาการและจิตวิญญาณของผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ (จรัสพิมพ์ วังเย็น, 2554) การผลิตผ้าพื้นเมือง เช่น ผ้ามัดหมี่ ผ้าซิด ทั้งเป็นผ้าไหมและผ้าฝ้าย วัตถุดิบที่นำมาใช้ผลิตเป็นวัตถุดิบจากธรรมชาติ และสินค้าที่มีในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู โดยมีกลุ่มอาชีพบางกลุ่มมีปัญหาหลายอย่างตามมาโดยเฉพาะกลุ่มอาชีพทอผ้าพื้นเมืองในจังหวัดหนองบัวลำภู ก็พบปัญหาเรื่องมูลค่าและราคาผลิตภัณฑ์ตกต่ำ (สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดหนองบัวลำภู, 2554) ซึ่งจำเป็นจะต้องพิจารณาหาช่องทางในการสร้างมูลค่าให้กับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจ มีความต้องการและยินยอมในการจ่ายเงินซื้อจากความพอใจ (สิริยา คงสมพงษ์, 2557) จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในจังหวัดหนองบัวลำภู ที่พบจากการสำรวจของสำนักงานพัฒนาชุมชนของระดับอำเภอ และระดับท้องถิ่น จะพบว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มอาชีพทอผ้าพื้นเมืองในจังหวัดหนองบัวลำภู ในปัจจุบันมีมูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่ลดลงมาก การปรับปรุงประยุกต์วัสดุและอุปกรณ์ใหม่ ๆ กระบวนการผลิตกับยุคสมัย การทำงานร่วมกับนักออกแบบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยรูปแบบการออกแบบที่หลากหลายสู่ความเป็นสากล (จงลักษณ์ ช่างปลื้ม, 2554) สาเหตุหรือปัจจัยยังไม่มีการศึกษาเพื่อพัฒนาแต่อย่างใด ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการศึกษาเพื่อทราบประเด็นปัญหาที่เป็นปัจจัยว่ามีประเด็นใดบ้าง และหาแนวทางแก้ไขปัญหาโดยด่วน เพราะหากปล่อยไว้นานอาจเกิดปัญหาอื่นตามมาอีกมากมายได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวและเนื่องจากผู้วิจัยทำงานด้านพัฒนาชุมชน จึงได้ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มอาชีพและความต้องการของกลุ่มอาชีพทอผ้าพื้นเมืองในจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องให้กับกลุ่มอาชีพทอผ้าพื้นเมืองดังกล่าว โดยดำเนินการวิจัยภายใต้ชื่อโครงการ “ยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู” เพื่อหาวิธีการแก้ได้อย่างตรงจุดที่เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อขยายตลาดในการจำหน่ายสินค้า รวมทั้งพัฒนาระบบบริหารจัดการกลุ่มอาชีพให้เพิ่มประสิทธิภาพ และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสภาพทางการตลาดในปัจจุบัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ยังสามารถนำไปใช้ในการวางแผน และพัฒนาแก้ปัญหาให้กับกลุ่มอื่น ๆ ตามเจตนารมณ์ขององค์กรต่อไปได้อีกทาง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู
3. เพื่อทดลองและสรุปผลการทดลองยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยและพัฒนา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยดำเนินการเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาและความต้องการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู แบ่งเป็น ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมือง ประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่ม จำนวน 18 คน ได้แก่ กลุ่มภาครัฐ กลุ่มภาคเอกชน กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มผู้บริโภค วิเคราะห์เนื้อหาและค่าความถี่ของข้อมูลแล้วสรุปเนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาระดับปัญหาและความต้องการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามถามความคิดเห็น ประชากร ได้แก่ กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 124 กลุ่มสมาชิกทั้งหมด 1,121 คน กลุ่มตัวอย่าง 291 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้กลุ่มเป็นเกณฑ์และดำเนินการตามสัดส่วนประชากร

ระยะที่ 2 การกำหนดยุทธศาสตร์เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยอาศัยผลการศึกษาจากระยะที่ 1 เป็นข้อมูลสำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์ โดยการวิเคราะห์ SOAR วิเคราะห์ จุดแข็ง โอกาส แรงปรารถนา และผลลัพธ์ของการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู เมื่อได้กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ 30 คนโดยการให้ยืนยันยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ประชากร 30 คน ผู้เชี่ยวชาญการใช้ยุทธศาสตร์ ในแบบประเมินเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 การทดลองและการประเมินทดลองใช้ยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู มี 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การทดลองใช้ยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภูโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบทดลองที่สร้างขึ้น กลุ่มทดลอง ได้แก่ กลุ่มทอผ้าห่มชิตบ้านโนนงาม หมู่ที่ 2 ตำบลหนองสวรรค์ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 1 กลุ่ม จำนวน 30 คน มีลักษณะเป็นกลุ่มเดียว เครื่องมือการทดลอง คือประชุมเชิงปฏิบัติการตามแผนการทดลองตามโครงการทดลอง ชื่อกิจกรรมการทดลองค้นหาอัตลักษณ์ผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู ตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง ใช้เวลาทดลอง 1 วัน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์หาเนื้อหาและค่าความถี่ของข้อมูลแล้วสรุปเนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 สรุปผลการทดลองยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือการทดลอง คือ การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแผนการทดลองตามโครงการทดลอง ชื่อกิจกรรมการทดลองค้นหาอัตลักษณ์ผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู ตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง ใช้การวิเคราะห์หาเนื้อหาและหาค่าความถี่ของข้อมูลแล้วสรุปเนื้อหา

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาและความต้องการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู ปัญหาและความต้องการการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า สภาพปัญหาและความต้องการเพิ่มมูลค่าผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผู้วิจัยจึงนำผลการสังเคราะห์ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านบริการ 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านภาพลักษณ์ ไปจัดทำเป็นยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภูในระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 กำหนดร่างยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู ในการกำหนดยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ร่างยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งหลังจากผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ SOAR ร่างยุทธศาสตร์ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 30 คน และได้ประเด็นยุทธศาสตร์ จำนวน 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองสู่สากล โดยใช้กระบวนการผลิตที่เป็นวิถีธรรมชาติผสมผสานกับรูปแบบผ้าที่ทันสมัยใช้ได้กับทุกเพศทุกวัย เป็นการมุ่งให้สมาชิกเน้นชิ้นงานที่มีคุณภาพโดยใช้ฝ้ายแท้ ย้อมสีธรรมชาติจากวัตถุดิบที่มีในชุมชน ออกแบบลวดลายสอดคล้องวิถีชีวิตของชุมชน ทั้งลวดลายโบราณและลายประยุกต์ ด้วยการทอผ้าแบบดั้งเดิมแบบทอด้วยมือและกี่กระตุก ทำให้ผลิตภัณฑ์ผ้าเนื้อนุ่ม มีน้ำหนักเบา สีไม่ตก พลิ้ว หอมและความเงาของผ้า สามารถใส่ได้ทั้งหน้าร้อนและหนาว และเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ในรูปแบบการแปรรูปผ้าที่ทันสมัย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาการบริการอย่างครบวงจร โดยมีศูนย์บริการระดับจังหวัดที่จุดเดียว ที่เป็นทั้งหน้าร้าน ตลาดออนไลน์ ตัดเย็บ แปรรูป กระจายสินค้า และแหล่งเรียนรู้ เป็นการมุ่งตลาดในหลายช่องทาง ยกระดับการบริการที่สะดวกรวดเร็ว ขายได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในหลายช่วงวัย ตั้งแต่กลุ่มต้นน้ำ (กลุ่มผลิตฝ้าย กลุ่มย้อม กลุ่มทอ) กลุ่มกลางน้ำ (กลุ่มแปรรูป กลุ่มจัดสินค้า) กลุ่มปลายน้ำ (กลุ่มผู้ขาย ผู้ให้บริการ กลุ่มประชาสัมพันธ์) มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความชำนาญในการทอผ้า มีฝีมือประณีต มีความรู้ความเข้าใจในการเก็บลวดลาย มีกำลังการผลิตเพียงพอ สืบสานภูมิปัญญาชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง โดยมุ่งสร้างภาพลักษณ์การเป็นกลุ่มผ้าทอพื้นเมืองวิถีธรรมชาติที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเป็นมาตรฐานสากลที่คำนึงถึงพื้นฐานบริบทของวิถีชุมชนและการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม ยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งหมด 4 ด้าน ยกเว้นยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยสูงกว่า 3.51 ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน จากนั้น ผู้วิจัยได้นำประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง ซึ่งมีค่าการประเมินความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดไปทำการทดลองและประเมินผลการทดลองในระยะต่อไป

ระยะที่ 3 การทดลองและสรุปผลยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู

ผู้วิจัยนำยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จำนวน 1 กิจกรรม กับกลุ่มทอผ้าหมีขิดบ้านโนนงาม สาเหตุที่ผู้วิจัยนำประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 มาทดลอง

นั่น เพราะมีค่าการประเมินความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดไปทำการทดลองและผลจากปัญหาและความต้องการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองจังหวัดหนองบัวลำภูมีความต้องการให้ผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดหนองบัวลำภู มีภาพลักษณ์ที่ชัดเจน เป็นที่ยอมรับและจดจำง่ายจากสาธารณชน และผลการประเมินความเป็นไปได้ในภาพรวม พบว่ามีค่ามากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ไปทดลองกับกิจกรรมการค้นหาอัตลักษณ์ผ้าจังหวัดหนองบัวลำภูกับกลุ่มทอผ้าหมี่ชิตบ้านโนนงาม สรุปผลการทดลองกิจกรรมได้ 4 ข้อ ได้แก่ 1) ผ้าและลวดลาย 2) วิธีการทอผ้า 3) สีเส้นของผ้า 4) นวัตกรรม

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาปัญหาและความต้องการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ปัญหาและความต้องการเพิ่มมูลค่าผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่เมื่อระดับปัญหาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านผลิตภัณฑ์มีความถี่ปัญหาและความต้องการสูงกว่าด้านอื่น 1) มีลวดลาย สีเส้น สวยงาม 2) มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว 3) ด้านผลิตภัณฑ์มีการออกแบบที่ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพูนลาภ ทิพชาติโยธิน กล่าวไว้ว่า หากผลิตภัณฑ์หรือบริการหนึ่งจะประสบความสำเร็จได้ในท้องตลาด สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คงจะเป็นตัวผลิตภัณฑ์หรือบริการหลักนั่นเองที่ต้องมีคุณภาพที่เยี่ยมยอดกว่าคู่แข่ง และสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดีกว่า อย่างไรก็ตามในปัจจุบันจะพบว่าผู้บริโภคนั้นมีทางเลือกมากขึ้น เพราะคุณภาพของผลิตภัณฑ์ หรือบริการหลักอาจจะเป็นเรื่องสำคัญมาก แต่อีกสิ่งหนึ่งที่ก้าวขึ้นมามีส่วนสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ก็คือ เรื่องของ “มูลค่าเพิ่ม” ที่ติดมากับตัวผลิตภัณฑ์ หรือบริการหลัก นั้น ๆ ในบางกรณีส่วนของมูลค่าเพิ่มก็จะเป็นตัวดึงดูดผู้บริโภคให้หันมามอง หรือตัดสินใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ หรือบริการหลัก ดังนั้นธุรกิจในปัจจุบันเราจะเห็นว่า ไม่ใช่เป็นการขายเพียงตัวผลิตภัณฑ์ หรือบริการหลักอย่างเดียว แต่จะต้องมีส่วนเพิ่มมูลค่าที่จะทำให้ผู้บริโภครู้สึกได้ประโยชน์มากขึ้นด้วย (พูนลาภ ทิพชาติโยธิน, 2553) และदनัย จันทรฉาย กล่าวว่าการนำเสนอผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่ครบถ้วนสมบูรณ์ด้วยคุณภาพ บริการ และราคา เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจในการซื้อ ครอบครอง และใช้ประโยชน์ (दनัย จันทรฉาย, 2547) และศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์หลักจะไม่ค่อยมีความแตกต่างกันเท่าใดนัก ดังนั้นธุรกิจแต่ละรายจึงพยายามหาโอกาสพัฒนา และยกระดับคุณลักษณะต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์เสนอแก่ลูกค้า (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541)

2. ผลการกำหนดยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้า

จังหวัดหนองบัวลำภู มี 4 ยุทธศาสตร์ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองสู่สากล โดยใช้กระบวนการผลิตที่เป็นวิถีธรรมชาติผสมผสานกับรูปแบบผ้าที่ทันสมัยใช้ได้กับทุกเพศทุกวัย เป็นการมุ่งให้สมาชิกเน้นชิ้นงานที่มีคุณภาพโดยใช้ฝ้ายแท้ ย้อมสีธรรมชาติจากวัตถุดิบที่มีในชุมชน ออกแบบลวดลายสอดคล้องวิถีชีวิตของชุมชน ทั้งลวดลายโบราณและลายประยุกต์ ด้วยการทอผ้าแบบดั้งเดิมแบบทอด้วยมือและกึ่งกระตุก ทำให้ผลิตภัณฑ์ผ้าเนื้อนุ่ม มีน้ำหนักเบา สีไม่ตก พลิ้ว หอมและความเงาของผ้า สามารถใส่ได้ทั้งหน้าร้อนและหนาว และเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ในรูปแบบการแปรรูปผ้าที่ทันสมัย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาการบริการอย่างครบวงจร โดยมีศูนย์บริการระดับจังหวัดที่จุดเดียว ที่เป็นทั้งหน้าร้าน ตลาดออนไลน์ ตัดเย็บ แปรรูป กระจายสินค้า และแหล่งเรียนรู้ เป็นการมุ่งตลาดในหลายช่องทาง ยกกระตือรือร้นการบริการที่สะดวกรวดเร็ว ขายได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในหลายช่วงวัย ตั้งแต่กลุ่มต้นน้ำ (กลุ่มผลิตฝ้าย กลุ่มย้อม กลุ่มทอ) กลุ่มกลางน้ำ (กลุ่มแปรรูป กลุ่มจัดสินค้า) กลุ่มปลายน้ำ (กลุ่มผู้ขาย ผู้ให้บริการ กลุ่มประชาสัมพันธ์) มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความชำนาญในการทอผ้า มีฝีมือประณีต มีความรู้ความเข้าใจในการเก็บลวดลาย มีกำลังการผลิตเพียงพอ สืบสานภูมิปัญญาชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง โดยมุ่งสร้างภาพลักษณ์การเป็นกลุ่มผ้าทอพื้นเมืองวิถีธรรมชาติที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเป็นมาตรฐานสากลที่คำนึงถึงพื้นฐานบริบทของวิถีชุมชนและการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก เป็นยุทธศาสตร์ที่มี เป้าประสงค์ กลยุทธ์ โครงการพัฒนา วิธีการประเมิน มี 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนายุทธศาสตร์ขึ้นมาก่อน โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาจากบริบทจริงใช้วิธีการสอบถามการสัมภาษณ์ ผลการศึกษานำมาใช้กำหนดองค์ประกอบของยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ โครงการพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย มีชาติ กล่าวว่าการวางแผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดเป้าหมายรวมขององค์การและวิธีการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งการวางแผนยุทธศาสตร์จะมีลักษณะสำคัญคือ 1) มององค์การในภาพรวม การวางแผนยุทธศาสตร์ขององค์การในฐานะที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แผนยุทธศาสตร์จะเป็นแผนที่คลุมทั้งองค์การ และมีระดับของแผนที่สอดคล้องกันตั้งแต่ แผนระดับองค์การ 2) มุ่งเน้นอนาคต การวางแผนยุทธศาสตร์จะให้ความสำคัญกับอนาคตขององค์การเช่นเดียวกับการวางแผนประเภทอื่น 3) ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลง การวางแผนยุทธศาสตร์จะให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมขององค์การทั้งในด้านของการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่กระทบต่อองค์การ และการปรับเปลี่ยนองค์การให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป (วันชัย มีชาติ, 2556)

3. การทดลองใช้และสรุปผลยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู โดยผู้วิจัยนำยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จำนวน 1 กิจกรรม มาทดลองกับกลุ่มทอผ้าหมีขิดบ้านโนนงาม หมู่ที่ 2 ตำบลหนองสวรรค์ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 30 คน ในโครงการกิจกรรมการค้นหาอัตลักษณ์ผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู ณ วันที่ 22 สิงหาคม 2562 หลักการที่ใช้ในกิจกรรมมี 3 ข้อ คือ 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจ 2) การระดมความคิดเห็น 3) สรุปผลการดำเนินการ โดยทำกิจกรรมทั้ง 3 ข้อในการค้นหาอัตลักษณ์ผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู และสรุปผลการทดลองกิจกรรมได้ 4 ข้อ ได้แก่ 1) ผ้าและลวดลาย 2) วิธีการทอผ้า 3) สีเส้นของผ้า 4) นวัตกรรม จากผลการทดลองข้อค้นพบ คือ จังหวัดหนองบัวลำภูมีอัตลักษณ์หลายด้านซึ่งเป็นไปตามวิถีชีวิตธรรมชาติภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งในแต่ละด้านแต่ละภูมิปัญญามีความโดดเด่นเฉพาะตัว จึงทำให้ไม่สามารถตัดความโดดเด่นข้ออื่น ๆ ได้ แต่ในความหลากหลายนี้จึงเป็นอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากที่อื่น รวมถึงการนำเอาความหลากหลายนี้ให้เป็นจุดเด่นของจังหวัดหนองบัวลำภูได้ หากแต่ภูมิปัญญาในแต่ละด้านนี้ไม่มีผู้สืบทอดต่อไปก็จะทำให้สูญหายไป

สรุป

จากการศึกษาวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู เป็นวิธีการวิจัยแบบผสม โดยการแบ่งการวิจัยเป็น 3 ระยะ ในระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาและความต้องการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู ส่วนในระยะที่ 2 กำหนดร่างยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู และในระยะที่ 3 การทดลองและสรุปผลยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู โดยศึกษาผ่านวัตถุประสงค์ พอสรุปได้ดังนี้ ปัญหาและความต้องการการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า สภาพปัญหาและความต้องการเพิ่มมูลค่าผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านบริการ 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านภาพลักษณ์ ผู้วิจัยจึงนำผลการสังเคราะห์ทั้ง 4 ด้าน ไปจัดทำเป็นยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภูด้านผลิตภัณฑ์ต่อไป ผลการวิเคราะห์ SOAR ร่างยุทธศาสตร์ได้ประเด็นยุทธศาสตร์ จำนวน 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองสู่สากล ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาการบริการอย่างครบวงจร ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในหลายช่วงวัย และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จากนั้นประเมินยุทธศาสตร์โดยการประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู การประเมินภาพ

รวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกยุทธศาสตร์ ยกเว้นยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองอยู่ในระดับมากที่สุด จากนั้น ผู้วิจัยได้นำประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง ซึ่งมีค่าการประเมินความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดไปทำการทดลองและประเมินผลการทดลอง การทดลองใช้และสรุปผลยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู โดยนำยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองมาทดลองกับกลุ่มทอผ้าหมีขิดบ้านโนนงามค้นพบว่า จังหวัดหนองบัวลำภูมีอัตลักษณ์เป็นไปตามวิถีชีวิตธรรมชาติภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความโดดเด่นเฉพาะตัว แต่ในความหลากหลายนี้จึงเป็นอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากที่อื่น รวมถึงการนำเอาความหลากหลายนี้ให้เป็นจุดเด่นของจังหวัดหนองบัวลำภูได้ หากแต่ภูมิปัญญาในแต่ละด้านนี้ไม่มีผู้สืบทอดต่อไปก็จะทำให้สูญหายไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรให้มีการรณรงค์ใช้ผ้าทอพื้นเมืองจังหวัดหนองบัวลำภู
- 1.2 ควรมีศูนย์เรียนรู้เรื่องผ้าทอพื้นเมืองจังหวัดหนองบัวลำภู ในกระบวนการต่าง ๆ และควรให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน หรือจัดหลักสูตรสำหรับผู้สนใจผ้าทอพื้นเมืองจังหวัดหนองบัวลำภูเช่น การฝึกอบรมการย้อมเส้นด้าย การทอผ้า เป็นต้น
- 1.3 พัฒนาศักยภาพบุคลากรในวัยรุ่นให้มีทักษะในการผลิตผ้าทอพื้นเมืองเพิ่มมากขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดการสืบทอดภูมิปัญญาการผลิตผ้าทอพื้นเมืองลดน้อยลง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

- 2.1 ในการสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นเมือง ผู้ถ่ายทอดในการสอนควรมาบทเรียนไว้ให้เรียนรู้ เนื่องจากผู้ถ่ายทอดส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและลำดับขั้นตอนในการสอนยังไม่เป็นระบบ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรทำงานวิจัยหัวข้อ การพัฒนาทักษะการสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
- 2.2 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนการทอผ้าพื้นเมืองฉบับเบื้องต้นในระบบออนไลน์เพื่อให้สอดคล้องกับความทันสมัยนิยม

เอกสารอ้างอิง

จงลักษณ์ ช่างปลื้ม. (2554). *การเปลี่ยนแปลงศิลปกรรมชุมชนไทยโซ่ง จังหวัดสุพรรณบุรี*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- จรัสพิมพ์ วังเย็น. (2554). แนวคิดหลังสมัยการย้อนสู่โลกแห่งภูมิปัญญา. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 13(1), 20-23.
- दनัย จันทรฉาย. (2547). *เจาะลึกการตลาดจาก A ถึง Z: แนวคิดที่ผู้จัดการทุกคนต้องรู้*. กรุงเทพฯ: ดีเอ็มจี.
- พูนลาภ ทิพชาติโยธิน. (2553). Value-Added Activities เพิ่มลูกค้านำด้วยกิจกรรมเพิ่มมูลค่า. *วารสาร Productivity World มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 15(85), 87-89.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2547). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบัน ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาคการพิมพ์.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2546). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- วันชัย มีชาติ. (2556). *พฤติกรรมกรรมการบริหารองค์การสาธารณะ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพมหานคร: ธีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดหนองบัวลำภู. (2554). *ลวดลายใหม่ เอกลักษณ์ผ้าไทย จังหวัดหนองบัวลำภู*. อุตรธานี: เพื่อนศิลป์.
- สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดหนองบัวลำภู. (2561). *หนองบัวลำภู OTOP นวัตกรรมชุมชนคนกลุ่ม*. มหาสารคาม: สารคามการพิมพ์.
- สำนักนโยบายและแผน. (2560). *แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย.
- สิริยา คงสมพงษ์. (2557). *รายงานผลสรุปการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารภาครัฐ หลักสูตรการสร้างมูลค่าจากต้นน้ำถึงปลายน้ำ*. กรุงเทพมหานคร: เอพีเอ็ม กรุ๊ป.
- สุภีร์ สมอนา. (2559). *สังคมวิทยาอีสาน*. อุตรธานี: สำนักพิมพ์ศักดิ์ศรีอักษรการพิมพ์.
- อาภรณ์พันธ์ จันทรสว่าง. (2542). *คำอธิบายลักษณะวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.